

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből; Pénteken Oktober' 18-dik napján, 1816-dik esztendőben.

B e t s .

Itt e' hónap' 14-dik napján fényes pompával tartatott a' *Wieden* nevű külső városban az 1 szám alatt a' *Polytechnicum* institutum' épülete fundamentom-kövének letétetése, úgymint egy oly nevezetes intézetnek megfundáltatása, a' melyért még a' késő századok is áldani fogják az Austriai Császári Háznak ditsó emlékezetét. Császár ó Felsége tulajdon kezével tette-le, mint fundálója ezen halhatatlan emlékeztű intézetnek, azon szép új épület' fundamentom-kövé, a' melyben a' tanítószékek' szálái, a' múzeumok, a' laboratóriumok, és minden egyéb ide tartozó betses mustragyűtemények találtak. —

A' főbb bémenetelnél, egy fél kerekdedségű, 's a' nézők' számára való színekkel körülvétetett nagy udvaron, két sátorok valának felállítatva, 's ezek mellett a' Státusministerek, az Udvari Cancelláriáknak Elölülők, Státustanátsosok, a' Kormányozószek' tagjai, a' tudományokra felvigyázó Udvari Biztosság' és a' Cs. K. Közöséges Udvari Kamara' tagjai összegyülekezve, oly véggel, hogy ó Felségét fogadják. Béts városa' fegyveres polgárjainak vala az a' szerentséjek, hogy ezen nevezetes inneplés' alkalmatosságával a' katonai pompás szolgálatot tegyék.

Ó Cs. K. Felsége, a' Koronaörökös Princez, az itt lévő Fő Hertzegek és Fő Hertzegasszonyok, 's a' maga Udvarnokjai által kísértetvén, déli 12 orakor jelent-meg

doboknak és trombitáknak egymástfeltserelő harsogásaik között. A' tudományok' Cs. K. Udvari Biztosságának Elölülője, Státus és Conferentziális Minister és Fő Cancellarius Gróf Ugar te, ó Cs. K. Felségét ezen fényes fogadtatás után a' jobb felől álló sátor alá kísérte, a' melybe az ezen nagy intézethez tartozó plánumok és rajzolatok helyeztetve voltak. Ugyan ezen sátorban valának egy ezüst táztán egy különös asztalon a' mostani időbeli 's köz kézen járó új pénzdarabok, a' Bétsi Magistrátus által mély tisztelettel bététetett Salvator-pénz, az a' pénz darab is, a' mely ó Felségének az 1816-dik esztendőben történt ditsóséges visszaérkezésének emlékezetére veretett, 's végezetre az ugyan ezen épület' fundamentom' köve' letétetetésének emlékezetére veretett arany és ezüst pénzek is. Ezen utolsóknak első oldalán találtak az ó Felségé igen jól talált képe a' mely körül ilyen irás olvastatik: *Franciscus I. Imperator Austriae*; a' tulsó oldalán, az institutum' épületének homlokoldala, ilyen irással: *Munificentia Augusti*, 's közben ezek: *Institutum Polytechnicum. Fund. Vind. MDCCCXV*. Oda volt még téve egy összegömbölygetett pergament árkus, a' fundamentum könek ezüst táblája, 's egy hársony párnátskán az ezüst kalapáts és a' vakoló kalán. —

A' plánumnak és rajzolatoknak megnevezetése után, két Kamarás és Kormányoszeki Tanátos urak Gróf *Hoyos* és Báro *Kaiserstein*, a' kalapátsot, a' vakoló kalánt,

az ezüst táblát, a' pergament árkust 's a' pénzeket előtte vivén, 's utánna a' Fő Uraságok 's erre kineveztetett Státustisztviselők menvén, bésétált ő Főge az épületnek belső részére egy nagy boltozat' alá, a' hol kerekdeden azon Fő uraságoknak számokra, kik a' foglalkozásban magok munkálkodók' nem voltak, 's a' Követtségi személyeknek 's a' Fő nemességnek számára is, néző helyek valának készíttve. Az épületnek ezen boltozat' első oszlopa alatt lévő gödribe, szőnyegekkel borított gráditsonkon kellett lemenni. Egybáronnyal borított fundamentum oszlopra voltak helyheztetve az ezen örökre nevezetes solennitásnak közösleges módon való *legalizáltatására* szükséges író eszközök. A' boltozat' alatt annak belső részén várta a' Bétsi Érseki - Fejedelem Gróf *Hohenwart Sigmund*, egy Oltár előtt, a' Szent Károlyi Keresztes Urak' Kommandórijével, 12 Papokkal és 2 Lévitákkal a' Császárnak odaváló megérkezését. —

Minekutánna ő Felsőge ezen boltozat' alá megérkezett volna, kérte ő Felsőgét Státus és Conferentziális Minister Gróf *Ugarte*, hogy azon két ékeket, mellyek a' fundamentumkövet tartóztatták, oldja meg, melly megesvén a' fundamentumkö azonnal a' mólységbe leereszkedett. Azután oda nyújtotta a' nevezett Minister az ezüst táblát ő Felsőgének, ki is azt megnézegetvén által adta Kamarás és Kormányszeki Tanácsos Gróf *Hoyosnak*, a' ki hallható szóval felolvasta az azon lévő írást, mint itt következik

„Franz der Erste, Kaiser von Oesterreich, legte den Grundstein dieses Gebäudes im Jahre eintausend achthundert sechzehn, den XIV. October.“

„Sigmund Graf von Hohenwart, Erzbischof von Wien, verrichtete die feierliche Einsegnung. Ferdinand Carl Leopold, Kronprinz und Thronfolger von Oesterreich, die Erzherzoge Carl, Anton, Ludwig und Maximilian von Oesterreich; Aloys Graf von Ugarte, Staats- und Conferenz-Minister, oberster Kanzler und Präsident der k. k. Studien-Hof-Commission; Joseph Graf von Wallis, Staats- und Conferenz-Minister; Ignaz Graf von Chorinsky, Präsident der k. k.

Hofkammer, und Andreas Freyherr von Stüft, Staats- und Conferenz-Rath und erster Leibarzt, waren Beistände dieser Feierlichkeit. Möge noch die späte Nachwelt dankbar die Früchte geniessen, welche der erlauchte Gründer dieser Aualt der gemeinnützigen Ausbildung des friedlichen Bürgerstandes weihete.“

E' megesvén ismét által vette azt Császár ő Felsőge Status és Conf. Minister Gróf *Ugartetól*, 's bétette tulajdon kezeivel a' fundamentumkönek üregébe. Azután aláírta ő Felsőge az öszszesodrott pergament árkust, mellyen az itt következő nevezetes szavak találtatnak:

„Als Denkmahl Meines Strebens, wissenschaftliche Aufklärung unter allen Ständen des österreichischen Staates zu verbreiten, und insbesondere die gemeinnützige Ausbildung Meines lieben und getreuen Bürgerstandes zu befördern, habe Ich diesen Grundstein im Jahre eintausend achthundert sechzehn, den XIV. October, eigenhändig gelegt und eingemauert.“

Ezt az erre megkérített bizonyságok által aláíratott pergament árkust a' pénzekkel egyetemben hasonlóképpen berakosgatta ő Felsőge ugyan azon üregbe, melly után azt Gróf *Ugarte* egy köfedéllal, melyre ezen solennitásnak napja és esztendeje feljegyeztetve vagynak, bészarta. Most már hozzá fogott az Érseki Fejedelem a' jelenlévő papsággal a' megszentelés' munkájához 's kegyes ajtatottsággal imadkozott ezen intézetnek boldogulásáért. Mind' ezeket követte a' fundamentumkönek bévakoltatása, a' melly munkára előbb ő Felsőgének 's azután az erre kirendeltetett Státustisztviselőknek, egymást feltserelő dob és trombitaharsogás közben, a' kalapáts és vakoló kalán által adattattak. Ennek is vége lévén réá kezdett az Érseki Fejedelem a' Te-Deuménekléshez, melynek végződésével kijött ő Felsőge az épület' gödréből. Kijövetelekor a' Cs. K. *Polytechnicum Institutum*' Kormányozója *Brechtl József János*, a' Tanítókkal 's az institutumbeli nevendékeknek egy tisztóságával egyetemben, ő Felsőgéhez járulván, mély tisztelettel való megköszönő

beszédet intézett ő Felségehez, mellyre ő Felsége kegyesen felelni méltóztatott. A' nevendékek pedig verseket nyújtottak által ő Felségének, a' mellyek Austriai hazafi-Poéta nemes *Collin Mátyás* által ezen alkalmatosságra készítették, 's kinyomtattatván, most a' jelenlévők között kiosztattak, 's mind ezek után Császár ő Felsége valamint bėjött vala, fennszóval való áldáskívánások között hintajálg kikísértetett 's elment. Az időis kedvezett a' pompának; 's a' nézők' sokasága nagy volt.

Áldás é békesség a' Nagy Fejedeleme- nek, ki a' hadakozásban mindenkor álhatatos lévén a' bosszas szelvések 's tusakodások után Európának szabadságot szerzett, 's a' békességben böltsességgel törekedik azon nagy cél felé, hogy Státusainak belső részein a' polgárok' boldogsága a' tudományos megvilágosodás 's a' népeknek meg- jobbittatott kipalléroztatása által megfunda- laltassék.

Olasz Ország.

Sept. 27-dikén irták *Livornóból*, hogy oda még mind gyűl a' tengerről mindenfelől a' sok gabona; már 370,000 tele zsák hevert ott a' nélkül, hogy vevője lett volna, úgy hogy nem lévén elég üres hely a' lerakására; Pisában is gabonamagazinumot kellett felállítani. Némelyek nyereség' kedviért *Genuába* is szállítottak vala *Livornóból* által, de nem boldogulhaták, mert ott is tele van a' kikötőhely gabonával. Még jobban még fog pedig itt mindenütt bővülni a' gabona, minthogy azon 600 hajók között, a' mellyek a' Középtenger' külömb- külömb kikötőhelyeiből *Odessa* felé vettek volt újokat, hogy onnét gabonát hozzanak, még alig érkeztek vala visza 300-nál valamivel több hajók. A' többek még nem rakodtak volt meg. Az idén *Nápolyban* és *Siciliában* is gazdag aratás volt.

Spanyol Ország.

Az új Királyné 's ennek testrére, a'

Király' ötszék jéggyese, Sept. 27-dikén szán- dékoztak *Madridba* való pompás bémene- teljeket tartani, 's mint hallatott Sept. 28- dika vala arra határozatva, hogy az össze- adattatásnak pompái a' *Szent Ferentz'* tem- plomában tartattassanak.

A' *Spanyol Fő* aszszonyságoknak meg- engedtetett végezetre, hogy abronts' nélkül való szoknyákkal jelenhessenek meg az Ud- vari solennitásokon. Az ez eránt kiadott végzésben az az indító ok hoztatatik fel, hogy az abrontsos szoknyák nagy fogyatkozást okoznak az aszszonyi öltözet' ékességében, 's unalmasok inkább mint kellemetesítők.

A' Hadi Tanács ilyen Királyi végzést hirdettetett ki Sept. 17-dikén: — "Tudtá- ra esvén ő Felségének, hogy egy kereske- dő hajón két, Északi Amerikai származású Frantziák, Pol és Padlot, *Bolrit* és *Har- kit* költött nevek alatt, 's egy Norvegiai *Beldron* nevű harmadik, a' Spanyol Státus és kereskedés ellen intézett rosz célzással, *Bordeaux* városából *Corunnába* jöttek le- gyen, tehát megparantsoitá ő Felsége, hogy ezekre az emberekre nagy vigyázás legyen, 's ha valahol megtalálják őket, tegyék fog- szágra."

Lengyel Ország.

Sándor ő Orosz Császári Felsége Sept. 30-dik napján estve, maga' megésmérteté- se nélkül megérkezett *Warschauba*, 's a' Királyi Kastélyba szállott-bé, a' hol *Kon- stantinus* Nagy Hertzeg és a' Helytartó, fogadták és tisztelték ő Cs. Felséget. A' hin- tóban ült a' Császárral Hertzeg *Wolkonsky*; egyéb úti kísérei között van Státustitóknek *Capo-d'Istria*. A' hírek szerint 10 vagy 14 napokig szándékozt *Warschauban* tar- tozkodni ő Cs. Felsége.

Sept. 23-dikán nagy szerentsétlenség történt *Warschauban* a' katona parádé al- kalmatosságával. Generál-Lajtnánt *Sokolnic- kit* egy megijedett Ulánusló a' lováról le- rántván a' lecsésközben olyan ütés esett a' Generális fejének hátulsó részén, hogy más nap meghalt belé.

Német Ország.

A' Német Szövetség első, készülő üléséről, a' melly, mint már röviden említettük, Oktober' 1-ső napján tartatott, bővebben ezeket olvassuk: —

Délelőtti 10 órakor a' *Thurn* és *Taxis* Hertzeg' palotájában (az Austriai Követnek és telyes hatalmú Ministernek Gróf *Buol-Schauensteinnak* szállásán), a' Szövetségnek minden Követei megjelenvén, őket a' nevezett Minister a' tanácskozássra rendeltetett szalában, 's a' Cancellaria, Registratura, 's Dictatura' minden szobáiban meghordozta. Azután a' nevezett szalában egy nagy kerek asztal mellé minnyájok leültek, oly módon, hogy az Austriai Követ bal keze felől a' Prussus Követ esvén utánna a' több Szövetségi Követek a' Hatalmasságok között meghatározott laistrom szerént következttek. Az Austriai Követ urral általellenben ült úgyantsak Austriai Cs. K. Udvari Tanácsos *Handel* úr, kire a' jegyzőkönyv es a' Cancellaria igazgatása van bízattatva. A' magok Követi biztossági leveleiket minnyájok béműtatták, 's az után olyan határozást tettek, hogy 1-ső Szövetségi, formászerént való ülésüket November' 5-dik napján tartásák, egyéb előre való készülteknek meg határozása végett pedig Oktober' 9-dikére még egy készülő ülést rendelttek. A' mi a' pompákat 's a' bátorságot 's tisztelet-tételeket való katonaságnak elintézését illeti, e' végre egy különös Biztosságot neveztek ki, a' melly három tagokból áll, kiknek neveik: *Martens*, a' *Hannoverai* Követ, *Eyben* a' Dánus Követ, és *Senátor Smith* a' Brémai Követ.

A' közönséges levelek szerént *Göttin*gában az utolsó fél esztendei tudományos *Cursus* alatt, azon tanuló ifiak közzül, a' kik duelláltak, négyen haltak-meg.

A' Frantzia Király a' *Lajos* és a' *Betsület-Legió* rendjeiknek számos czimereit küldötte ajándékba a' Prussus seregekhez különbkülömb magokat megkülömböztetett

tiszteknek megjutalmaztatásokra. Azok között, a' kik ezen czimereket kapták, vagnak nevezetesea, *Tauntzien*, *Kneschek*, *Oppen*, *York*, 's a' többi.

A' *Kölni* Fő templomban 63 papokat 's több mint 100 Diaconusokat szentelt-fel, 's 10,000-nél több hívekkel vitte véghez a' bérmlás' szent munkáját a' *Münsteri* Püspök.

Az Orosz Nagy Hertzeg *Nicolai* Oktober' 4 dikén *Berlinbe* érkezvén, a' számos Prussus Regementek nagy katona parádét es 5-dikban 's 7-dikben fényes hadi gyakorlásbéli próbatételeket mūtattak.

Hertzeg *Blücher* nem régen *Hamburg* városában járván, meglátogatta a' maga nagy emlékezetű barátjának *Klopstocknak* özvegyét, a' ki olyan *Tokaji* borral traktálta ezt a' nagy vezért, a' mellyet halála előtt 15 esztendővel kapott volt ajándékba az idvezült *Klopstock*, 's oly rendelés mellett testált a' feleséginek, hogy abból csak igen különös alkalmatossággal kínáljon valakit.

Frantzia Ország.

A' Királynak mostanság ilyen nevezetesebb végzései jöttek-ki: — " Mi *Lajos*, isten' kegyelmességéből, 's a' többi. Belső dolgokra ügyelő Ministerünknek azon feladására, hogy némely templomainknál a' papok' száma igen megkevesedvén, meggyeiknek szolgálatjára nem volnának elég-ségesek, 's hogy azok a' papok, a' kik *Frantzia Missionáriusoknak* nevezete alatt esmereteseek, azon Parochiáknak es Filiálisoknak, a' hol papok' dolgában fogyatkozás van, jó szolgálatot tehetnek; továbbá azon leírásra nézve, mellyet nekünk a' mi Érsek es Rheimsi Hertzeg atyánkfia, a' mi Nagy Alamisnáriusunk, ezen Missionáriusok' társaságának szerentsés következtésű Apostoli foglalatosságairól tett; 's azt is meggondolván, hogy ezen társaságnak Statutumait, úgy mint a' mellyekben sem az ország' törvényeivel sem a' *Gallicana* anyaszentegyháznak szabadságaival semmi ellenkező nem talaltatik, a' Párisi Genera-

lis Vicariátus helybe hagyta légyen; Státustanátsunkat meghalgtván meghatározotuk és határozuk, mint következik. — 1) A' Frantzia Missiók' papjainak társasága *meghatalmaztatik*. Ezen társaságnak papjai, a' magok Statutumaik szerént, az Ersekeknek és Püspököknek meghatalmaztatások mellett, gyakorolni fogják papi hivataljait, 's az ő Statutumaik ezennel helybehagyattatnak 's megesmértetnek, úgy, a' mint ezen rendelkezéshez mellékeztetve vagynak. — 2) Semmi intézet nem állíthatatik fel a' nevezett társaságra nézve különben, hanem csak azon Püspöknek kívánságára, a' kinek megyéjében azon intézetnek fel kell állíttatni, 's csak a' mi előre való megbatalmazásunkal. — 3) A' Missionáriusok' társaságának mind azokkal a' hasznokkal élni kell, a' mellyeket mi a' *religiosus* vagy jöltévé intézeteknek engedtünk. Elfogadhat legátumokat, ajándékokat, Stipendiumokat, 's egyéb jövedelmeket, a' mi helybehagyásunkal, azon regulákkal megégygyezőleg, mint egyéb jöltévé intézeteknél szokásban van. — 4) Belső Ministerünkre bízattatik jelenlévő rendelkezésünknek végrehajtatása 's a' törvényes könyvbe való beiktattatása.

Egy más végzése által azt az igen dítserítő határozást tette a' Király, hogy a' hajóápitítésre való tekintetben az egész ország négy Kormányozásokra (Directiokra) osztattassék-fel, azon négy nagy vizeknek válluk (folyásaik) szerént, mellyek az országot darabokra vagdalják, mellyeknek neveik *Sequana, Ligeris, Garumna, és Rhodanus*, melly utolsóhoz foglaltatik a' *Saone* is. A' két első a' *Bresti, Lorienti, és Cherburgi*, harmadik a' *Rochforti*, negyedik a' *Touloni* kikötőhelyet fogja hajóépítésre való fával tartani.

Nagy Britannia.

A' beteg elméjü Király' lakása helyéről 's állapotja' környülállásairól ezeket írják: — "A' Familiája és a' gondviselése

sére kineveztetett Orvosok most is éppen oly szoros gondviseléssel viseltetnek eránta, mint mikor legnagyobb mértékben szenvedett az elméje boállottsága miatt. A Státus' Titoknoki Cancellariája minden nap két követet küld-ki *Windsorba*, azért, hogy hírt vigyenek onnét a' felől, hogy miképpen érzi magát a' Király. Az egygyik ezen Statusposták közzül minden nap déli 1 vagy 2 órájában érkezik bé Londonba a' tudósítással. Ez a' tudósítás egy kis skatulyabazárva fordul-meg a' Régens Princa 's a' Királyné' Tanátsa tagjainak kezeiken, kik közzül mindeniknek kúitsa van ezen tudósításos skatulyához. Magához a' Királynéhoz is elmegy az a' tudósítás minden nap, mikor *Londonban* van ő Felsége. Mikor *Windsorba* vissza tér, a' Kastélynak azon részéhez megérkezvén, melyben a' Király lakik, ott többire mindenkor megállapodik 's a' Királynak megnézésire megy, kinek élete módja ilyen formán van elrendeltetve: Reggel 7 óra felé kél-fel, felöltözik, egy szomszéd szobában fölösökömöz; ezt a' szobát kék szobának nevezik. Az ebédjét többire maga rendeli-el, vagy határozza-meg. Asztalhoz való ülése előtt többire más rubába szokott öltözködni. Leginkább azon testőrseregbeli lovas Kapitány formaruhát szokta most is felvenni, mellyet egésségeskorában nagyon kedvellett; 's mint egy ilyen Regementnek fő tisztjénél most is minden reggel megszokott jelenni egy Káplár, azért, hogy mit fog parantsolni. Tsináltak a' Király' lakószobái mellé egy kertet 's abban sétaláskedviért egy sétáló út is. A' kert, körül van véve kőfállal. Hanem ennek ritkán veszi hasznát ő Felsége. Doktor *Willis*, ki az első pázsival szüntelenül a' Királynál van, minden reggel a' Királynéhoz menni és annak hírt vinni szokott, 's egyszersmind azt is megtudakozza a' Királynétól, hogy melly órában fog megjelenni a' Királynál. Ilyenkor az orvos szokta kísérné a' Királynét.

Orosz Birodalom.

Az orosz birodalom' tengeri erejének nevedéséről ezeket jegyzik-meg a' közönséges levelek: — Az *Azow* és *Fekete* tengereken lévő hajóépítő műhelyeken és a' *Cronstadtin* kívül, egy időtől fogva még két más helyeken kezdettek ezen birodalomnak tengeri készületei virágni, úgy mint *Archangelnél*, 's a' birodalomnak éppen a' másik végénél *Ochotzknál*. Mind két helyen délek hajóépítő műhelyek állítottak-fel. *Archangelnél*, számos kisebb hajókon kívül már 2 linca hajók és 6 Frégátok állanak készen; a' linca hajóknak egygyike 120 ágyus. A' munitzió és ágyuk, *Cronstadtból* szállítottak oda az ott készült hajóknak felkészítetésekre. Az *Ochotzki* hajóépítő intézetek annyiban különböznek az *Archangeliektől*, hogy *Ochotzknál* jó fa' dolgában niútsen az a' bőség, hogy nagy hadi hajókat lehetsen építtetni, hanem elég hasznosok itt az apróbbak is, minthogy leginkább csak arra kívántatnak, hogy azon Orosz kereskedő hajókat, melyek az *Aleuti* és a' napoyúgoti Amerikai partok mellett forognak, fedezzék, és oltalmazzák.

Utolsó Jegyzések.

Béts. — Ó Cs. K. Felsege kegyelmesen méltóztatott Fő Tisztelendő *Frint Jákob* urat, az itt lévő *Universitás*nál a' *Religiói* tudományoknak hajdoni *Professorát* 's a' *Papok*' formaltatására ügyelő felsőbb *Intézetnek* (intitutumnak) Fő Igazgatóját, a' *Nagy Varadi Káptalan*' Kanonokjává nevezte, és a' *Pagraanyi Boldogságos Szűz* titula-

ris Apáturságával, 's ézszersmind Magyar *Índig. natussággal* megajándékozni.

A' hires, volt órásmester *Degen*, kinek a' levegő golyobissal összszefoglalt repülő maschinájáról hajdan több versben emlékezünk, 's a' ki ezen repülő mesterségének mutatása végett Párisban is tartózkodott vala egy darabig, *Béts* mellett a' *Praterben* ismét próbát teve a' múlt kedden minden szerentsétlenség nélkül. Sok nézője volt.

A' *Kotzebue* anyja a' maga 82-dik esztendejébéli születése napját innepelvén a' múlt nyáron a' *Libensteini* ferdőben, három gyermekei, 's a' 19 unokái 's öt unokaunokái között 9-zen voltak nálla jelen. A' gyermekei, *Károly*, *Amalia*, és *Augustus*. Az Unokái között egy *Buenos-Ayresben*, másik a' *Don* mellett a' *Kozákok*' földjén tartózkodik, harmadik a' világ' tengerén evez mint Orosz Kapitány.

London. — Azt tartják, hogy Angliának elmúlthatatlanul háboruja fog lenni *Napkeleti Indiában* a' *Mahratok*' nemzete ellen, minthogy ezek nem csak az *Anglusok*' Szövetségesének *Nizam* Fejedelemeinek földjére, hanem az *Anglus* *Napkeleti Indiai* kereskedő *Kompániának* *Guntoor* nevű gazdag vidékére is bűtven, mint ott mind itt nagy pusztításokat követtek-el.

A' *Lord Exmouth* vezérlése alatt lévő hadi hajós seregből, mely az *Algiriai* *tolvaj Státust* megfényítette, a' *Leander*, *Glasgow*, és *Granicus*, már vissza érkeztek a' *Portsmouthi* kikötő helybe. Nagyon megrongyolták őket az ellenség' golyobisai.

- Okt. 15-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 324 3/8 forintot,
 — egy Császári aranyért 15 fl. 11 kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kri.
 Okt. 16-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 324 2/3 forintot,
 — egy Császári aranyért 15 fl. 11 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 20 kr.
 Okt. 17-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 325 — forintot. —
 egy Császári aranyért, — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 19 kr. adtak —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' *Budai* szálló hegyeken a' szűret e hónap' 9-dik napján elkezdődött. Azt írják, hogy minden jelekszerént, a' mustnak mind jóságára mind többségére nézve, meghaladja valamivel a' tavalyit.

Folytatása a' Nyitrai Püspöki Megyebeli Canonica Visitációnak.

A' Plébánia temploma előtt tétettek meg az Ó Ex-ája eránt való köz hajlandóságnak kinyilatkoztatásai. Mellyek után bémenvén a' Püspök Ur a' templomba, áldást adott a' fő oltártól a' jelenlévő híveknek, kik oly sokasággal, öszve gyülekeztek vala, hogy a' magában tágas templomba bé nem férhettek. Ottan a' Sz. Misének végezete után, a' Püspök Ó Excellentiája holtakért való ájtatoskodást tett. Azután más papi ruhába öltözvén, a' VII-dik Pius Pápától nyert hatalomnál fogva minden lúneknek, és lúnekért leendő szenvedéseknek közönséges megbotsáttatását osztotta a' jelenlévőknek. — Minekutána az Isteni tiszteletre tartozó 's' szükséges dolgokat megvizsgálta volna, gyönyörű szép magyar beszédet mondott a' jelenlévő hívekhez, 's' arra intette őket, hogy a' vallás tanúságira ügyeljenek annyival inkább, mint hogy ez a' tudomány a' többeknél annál felségesebb, mennél bizonyosabb az, hogy nálla nélkül az igazi, 's' örökké tartandó boldogságra nem juthat az ember. E' fontos beszéd folytatásául kikérdezett sokakat a' jelenlévők közül, ha valjon a' Keresztény katolika vallású ember kötelességiben eléggé jártasak legyenek - e? — Melly magához vonzó, elragadó, bizodalmat békítő és nyílt szívűséggel tselekedte legyen ő ezt, ki tetszik eléggé abból, hogy leginkább a' gyermekek egy mást megelőzve siettek elő felé, azon nagy örömről.

kénszerítettvén, hogy az Ó kegyes szeméi eleibe juthassanak, kiket Ó a' vallás dolgában nagy leereszkedéssel oktatott. — Ez után a' kikérdezés után azzal a' gyönyörűséges kifejezésekkel elő hozott tanúsággal rekeszté bé a' maga szavait: hogy azokat a' veszedelmes embereket, kik megvilágosítottaknak adják ki magokat a' könnyen bívó túdatlanok előtt, magoktól távozassák el, és a' keresztény hitvallás fundamentumait szorgalmasan megtanulván, azok szerint éljenek. Mind ezeket olly jeles renddel, olly fontos, egyszersmind gyönyörűséges szavakkal hordotta vala elő, hogy a' hallgatók mind azt a' mit mondott, Istentől sugárlott szavaknak lenni érezvén, némellyek kibeszélhetetlen örömmel teltek el; némellyek a' mostani időnek erköltstelenységére megemlékezvén szívekből siránkoztak. — Ezek után megdítservén a' Nagy Tiszteletű Al-Esperest és Nyitrai Plébanus Schoretz Imre Úrnak a' maga kötelességéhez tartozó dolgaiban való dítseretes iparkodását és ügyességét, a' sok jutalmakon kívül, mellyeket köz' elosztás végett rendelt, még néhány száz forintokat is adott neki által olly véggel, hogy azok a' Városban elosztattatván, örök emlékezetére szolgáljanak ezen Visitációnak, 's' a' híveket a' Virtusnak követésére serkengessék — Mind ezeknek vége lévén, ugyan azon pompával, mellyel eljött vala, elébb ugyan a' Plébánia házba, onnét pedig a' Várba, mint lakó helyére kísértetett el dél után három óraker a' Fő Méltóságú és Fő Tisztetendő Püspök Ur Ó Excellentiája.

A' *Hessen-Homburg* Huszár Regimentje' utóbbi időkbéli tetteinek illy szép emlegetését olvassuk a' Pesti közönséges levelekben: —

„A' 4-dik Huszár Regimentet, melly most *Hessen-Homburg* nevet visel, 1731-

ben Báró Hávor F. M. Lt. tulajdon költéségén állította. Ez 1744-dikben Cserneki Gróf Desóffy F. M. Lajtnántnak; 1768-dikban Ujházy Generálisnak; 1773-dikban Báró Gräven F. M. Ltnak; 1791-dikben Báró Vétschi F. M. Ltnak adattatott, és 1803-dikban a' mostani Tulajdonosra Hessen - Homburg Friderik Örökös Hercege F. Mars. Lajtnántra szállott.

„Ezen Ns. Regiment, felállítatásától fogva sok nagy tsatákban részt vett, és annak Vitézei valamint Veletrinel az ellenség táborába rohanni; a' Piaczenezai, Prágai, Kaiserslauterni, Stokaebi, Ostrachi ütközetekben vitézül tsatázn; úgy Hohen-Lindennél és Austerlicznál a' dühösködő szerentsétlenségnek ellentállani; a' Wagrami ütközetben az ellenséget többször bátran megtámadván a' nagy erőt-is soká tartóztatni, 's szorongatni tudták. A' Regimentnek külömben is eszméretes katonás lelkét a' mostani Ezredes Kapitánya Vitézvári Báró Simonyi József még inkább élesztette. Maga is a' ditsó tettekre való törekedés, és szolgálatbeli buzgóság által lelkesítettven tudta a' Katonát szoros fenyegekben tartani: de egyszer'smind a' Katonának szükségéről atyáskodva gondoskodván, 's minden esetekben bátor maga feláldozásával annak élő példát adván, meg tudta nyerni a' Katonának tiszteletét, szeretetét, 's önként való kész engedelmeskedését. Ezen köteleknél fogva vezette ő Vitézeit a' ditsóság útjára. Büszke örömmel mutatja őtet a' bátor Vitéz, mint a' személyes vitézkedésben mindenkor Vezér - Tsillagját, és szerentséjének tartja, hogy oly Fő alatt lehet, kit egyedül személyes érdemei emeltek azon díszes méltóságra, mellyben most tündöklék másoknak is serkentő példájára. — Még All-Tiszt korában bátor elszánása által megnyerte ő az Arany Medalliat, 's attól fogva még serényebben futotta a' ditsóság päl-

lyáját, úgy annyira, hogy az ő 26 esztendei szolgálatjának idejét minden alkalmatosságokban újabb-újabb érdemek tetéznék. Egyet itten el nem hallgathatunk.

„Még Oberst-Lieutenant korában három Swadronnal 1813-dikban Aug. 30-dikán a' Kulmtól visszavonuló ellenség úzésére küldetvén, midőn azt Ausznál elérné, nem gondolt annak számosságával, hanem tüzes bátorsággal megtámadta, és futásának siettetésére kénszerítette. Itt több Tiszteket és köz embereket az ellenségből elfogott, 's a' zsákmányúl nyert kotsikat, lovakat a' fő szállásra küldötte. — Más nap Eule mellett támadta meg az ellenséget, és a' Königsvaldi kösziklás hegyekbe szorította. Itt egy Svadront a' lóról leszállított, 's a' hegyet körülvetvén maga személyesen ostromló sebességgel vezette népét az ellenségre. Ezen rárohanásnak az lett a' vége, hogy ott az ellenség tellyesen megverette, 's fegyverét elszórván vagy futás által igyekezett megszabadulni, vagy a' győzelmeknek kegyelmére magát megadta. Így 180 elfogattatott, 's 16 ló, és 300 puska lett zsákmányunkká. Ily bátor tettei oly nagy hírt szereztek Herosunknak, hogy Felséges Urunk vitézi érdemeit Maria Theresia Rendével, és Leopold Rendének Commandör Keresztjével jutalmazná; a' külső Hatalmasságok is több jeles Rendek címzeivel megtisztelnék.

Császár és Király ő Felsége méltosított a' Királyi Magyar Helytartó Tanátsnál megüresült Papi Consiliáriusságra, *Rabothi* Prépostot, Györi Püspöki Káptalanbéli Kánonokat, a' Györi kerületben tudományok eddig való Fő igazgatóját, Fő Tisztelendő *Paintner* Antal Mihály urat ki-nevezni.